

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilvántartási díj 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szerda, november 11.

Mai számunk főbb közleményei:

Veszereltek: Egy alapítvány.

A harc megkezdődött.

Tiszt urak a Balkánon.

Intimitások Stefániáról.

Az ujjonjavaslat a Ház előtt.

A főszámvevő büne.

Hatvanezer korona alapítvány.

Eltávolított kétfejű sas.

Csere-házasság.

Az összeomlott palota.

Tárca: Egy szomorú történet. Irta: Honti H.

Csarnok: Az ópium. Irta: Csuka Ferenc.

Egy alapítvány.

Arad, november 10.

A politika összecsomósodott, vigasztalanul bonyolult forgataga közepette jól esik pihenőt tartani egy napon; jól esik elvonni e rovatot a vad gyűlölködés, ádáz meghasonlás, céltalan küzdelem világától és odaterelni a közhangulat figyelmét, a hol a béke, szeretet és emberbecsülés lakik: a jótékonyosság oltártüzehez.

Fenn az ország szívében a fékevesztett szenvedély, a meggondolatlanosság ül orgiákat. Egy rut személyi harcban kockára tesznek mindent, ami nehezen szerzett és féltve őrzött kincse a nemzetnek. Az előrelátás teljes hiánya, az alacsony hatalomvágy és rut hétköznapi terpeszkedik végig az egész vonalon.

Megpihen az elme, s a szív új lüktetésre nyer erőt, ha elfordulhat tekintetünk

e szomorú látványtól. Egy nemzet alkotmányának temetésén vagyunk, s jóleső, megkönnyebbitő tudat az életről hallani beszédet, mikor ott leselkedik közelünkben a halál.

Aradon a mai szürke hétköznapot ünneppé, a jótékonyosság ünnepnapjává avata egy alapítvány, mely a Neuman-család nevéhez fűződik. A nőegylet és népkonyha céljaira hatvanezer korona értékben egy nagy emeletes házat ajándékozott ma Neuman Dániel és neje.

A mi városunknak, mi türes-tagadás, nem a legjobb hírneve van kifelé. Könyvelmőségünk, hirtelen való gazdagodási vágyunk, uri passzióink és néhány pénztárnok, meg bankdirektor polgártársunk tág lelkiismerete alaposan befeketítette konduktisztánkat ország-világ előtt.

De hajigáljanak bár kővel, sárral bennünket, azt az egyet nem vitathatja el Aradtól senki, hogy a könyörületesség Mekkája ez.

Legrégibb egyesületeink, társadalmi intézményeink az emberszeretet és jótékonyosság forrásvizéből fakadtak. Menhelyek, segélyt nyújtó nőegyletek, árvaházak, aggokat és gyermekeket védő intézetek ha nem tudták is levenni teljesen a szegényekről és gyámoltalanokról az élet terheit, de azt mindenesetre felmutathatjuk eredményül, hogy a sors mostoha gyermekei mindenkor közel érezték magukhoz Aradon az emberszeretet melengető kezét. S ez a tudat sok ellankadt

szívnek adott új erőt az élethez, sok kétségbeesett embert fordított az Isten felé. Humanus intézményeink között a legkiemelkedőbbek egyike: a Népkonyha.

Tél idején, mikor nem képes munkához, keresethez jutni a dolgozó kéz, s rütetlen hideg szobában nem fő ebéd a család tűzhelyén, oh akkor mennyi reményt, mennyi vágyat és gyönyört zár magában ez a szegényes fogalom: Népkonyha.

Sok, nagyon sok rongyos ember jár Aradon, kit ha Népkonyha nem lenne, a bűn, a börtön útjára terelne a természeti erők legrettenetesebbike: az éhség. Templom és iskola ez, ahol megelevenedni látják a dajkamesék tündereit a nyomorgók kisdedei. A gondviselés áldó keze, a hol testet ölt az ige és valóra válik az írás szava, hogy aki Istenben bizik, az nem csalatkozik.

E nemes, e szívet és lelket emelő intézmény Neuman Dánielné urnőt vallja édesanyjának Aradon. Ami emberszeretet, áldás és jótékonyosság meleget áraszt a Népkonyha szegényeire, arra mind Neuman Dánielné lelkéből pattant az első szikra.

Az éhezők terített asztalának régóta óhajtott már állandó hajlékot annak megalapítója. Munkásságát, fáradozását évek óta oda irányította Neuman Dánielné, hogy egy nagyobb tőkét gyűjtve, saját házában telepíthesse le maradandóan a Népkonyhát.

A könyörületesség szíve nem zárkóztak

Egy szomorú történet.

Irta: Honti Henrik.

I.

Balla Gyuri szép legény volt, hatalmas szál ember, aki után megfordultak a leányok és akiről beszéltek a menyecskék.

Hej, pedig szegény leányok hiába fordultak meg utána, mert Gyuri rettenetes ember volt. Nem azért, mintha valakit bántott volna, dehogyan. Olyan szíve volt, mint a vaj, de nem akart nőülni, mert elvei is voltak, borzasztó elvei.

Ha kávéházban vagy vendéglőben nős emberek kerültek az asztalához, avagy ő került az övékhez, egyre csak papucsférjekről kapukulcs-talalomról, meg ilyenekről beszélt, gunyosan és csipősen és szónoklatát rendszeresen ilyenformán szokta befejezni:

— Majd megmutatom én! Hogy asszony parancsoljon? Még mit nem? Ej ha én megházasodom, fiuk: feleség, anyós, hallgass le az a nevük!

Ő, félelmetes beszédek voltak ezek, hogy a be nem avatottak azt hitték volna, hogy ez a fiú sohasem fog feleséget kapni. De a férjeknek nem imponált. Azok csak mosolyogtak, ha az asztalához kerültek vagy ő került az asztalukhoz és csendes gunyval mondogatták neki:

— Majd fogsz te még másképp is beszélni, megállj!

II.

Balla Gyuri, a rettenetes ember megházasodott. Olyan egyszerűen, simán ment a dolog, hogy az előzmények után nem is lehetett elgondolni. Nyíri Piroskát, egy szelid, széke leányt vett el és a be nem avatottak busultak is az új menyecske bizonytalan sorsa felett.

— Jaj, szegény asszony... szegény asszony! — mondogattak — be rossz dolga is lesz szegénykének!

Az asszonyok a Piroška mamáját hibáztatták, miképpen tudja leányát ilyen harapós, brutális, igen, brutális emberhez hozzáadni.

— Ezt a gyöngy, törékeny szökeséget ahhoz a dühös fenevadhoz.

— Még az anyósának is jaj lesz! — sutogta a közvélemény női része.

A Ballák napjai pedig nyugodtan folytak, mintha napsugárba, tejbe fűrésztődött volna meg az életük, — éltek, mint egy turbékoló galamb-pár. Az asszonyka úgy simult a férje hatalmas mellére, mint egy hűsleges folyondár és Gyurinak mi alkalmat sem akadt eddig, hogy az egykor a legényasztalnál nagy garral hangoztatott és fogadott „igy meg úgy“-ot megmutassa.

És a férjek mosolyogtak a Balla Gyuri házasságán és csendes ellégtétellel mondták:

— A szájhős!...

III.

És a férjeknek igazuk lőn. Balla Gyuri a papucs-férjek ideálja lett. Örökig elhevert az

asszonya lábainál és ezer apró bohóságot csinált a nagy ember. A társaság — ha nagy ritkán megfoghatta, — busásan fizette vissza az egykori csipkedést, még kamatot is adott az egykori gyáváért, papucsért, és Balla mosolyogva állta.

— Mit tegyek ilyen gyöngy asszonykával? — kérdezte. — Hiszen olyan jó, olyan aranyos szegényke!... Hanem ha itt lenne az anyós, annak ugyancsak megmutatnám!

Tizen is a szavába kaptak.

— Ugyan, mit mutatnál, te szoknyavitéz?...

— Eh, ostobák!

Dühösen otthagya őket. Mit értenek ők ehhez, ők, a nyomorultak? Hiszen arra sem méltók, hogy a felesége cipőszalagját csokorra kössék.

Odahaza elpanaszolta a dolgot az asszonykának, aki szokatlanul felingerült miatta.

— És maga hagyta, maga tűrte, ugye, hogy a feleségét simfeljék! Ó, maga... maggyáva!...

Az asszonyka arca pirba gyuladt. Két kezét harciasan a csipőjére tette, és hangosan perelt és az egész nőcske olyan hatást tett Gyurira, mint egy berzenkedő kis tyúk. — hogy legjobban nyalábra szerette volna kapni az apróságot és össze-visszacsókolni, ha a dolog — hogy is mondjam? — olyan komoly...

Szó szót követett és mikor Gyuri az erősek fölényével nyugodtan felelgetett, a tehetetlen menyecske földhöz ütötte a kézi tükröt, pozdor-

Intimitások Stefániáról.

(Beszélgetés a grófné titkárával.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 10

A betegen fekvő *Lónyay* grófné magántitkárja, *Fischer* Alajos császári tanácsos, aki még a grófnének a trónörökösrel való házassága idejéből maradt meg állásában, rendkívül érdekes intimitásokat mondott el ma egy bécsi újságról.

— Komoly betegségben szenved a grófné? — kérdezte az újságról — és mit mondanak az orvosok?

— Keringenek itt mindenféle riasztó hírek — felelt a titkár. — Annyi tény, hogy a betegség valami női baj, mely még a trónörökösrel eredő házasságból származik. Sajnos, kevés kilátás van rá, hogy a grófné valaha teljesen egészséges legyen. Az orvosok is ezt mondják. Most ugyan sokkal jobban érzi magát és a fájdalom is teljesen megszűnt, de mint mondtam, teljes gyógyulásra nincs remény. *Chrobak* tanár néhányszor meglátogatta Luzernben, de a grófné legforróbb óhaja az volt, hogy itt Bécsben radikális kurának vesse alá magát. Itt a gyógykezelés olcsóbb is, mert a tanár minden luzerni útja négyezer koronába került. A bécsi tartózkodás néhány hétig fog tartani.

— Sokat beszéltek anyagi nehézségekről is. Van valami igaz ebben.

— Ez csak rosszakaratu koholmány. Mondhatom Onnek saját tapasztalatomból, hogy egyetlenegy értékpapírt, vagy más valamit még nem adtak el. A grófi pár jövedelme teljesen elegendő. A király különösen kegyelmes gondoskodása kizár minden anyagi ingadozást. A király minden alkalommal mint jóságos és ragaszkodó atyai barát lép fel. Most is udvari szalonkocsit küldött Luzernbe és mindennap jelentést tétet magának a grófné állapotáról.

A grófné a bécsi udvartól nagy apa-názst kap.

— Milyen benyomást tett a grófné *Lipót* király keményszívűsége?

— Oszintén szólva *semmitfélt*. Kelletlen volt ugyan a grófnének az, hogy a királyt még nevének halála sem engesztelte ki gyermekéi iránt, de urnómet ez a szűkkeblűség nem lepte meg, alig várt más viselkedést, mert *kölcsönös szeretetről* szó sincs. Sokkal fájdalmasabban érintette a grófnét az, hogy *Ferenc József* király fogadta *Lipót* királyt, de hamar vigasztalódott, mikor látta, hogy annál a látogatásnál a szívéllyességnek nyoma sem volt, és hogy az egész látogatás ugyszólván üzleti jelleggel bírt.

— Hogy áll az örökséggel?

— A grófné nem folytat pert az atya ellen. *Ehhez ő sokkal előkelőbb*. *Lujza* és *Klementine* testvéreinek az ügyvédek felszólították ugyan, hogy csatlakozzék a perhez, de a grófné azt megtagadta.

— Milyen viszony uralkodik a grófné és lánya, továbbá testvérei, különösen a szerencsétlen *Köburg Lujza* hercegnő között?

— *Windischgrätz* Erzsébet hercegnővel urnőm a legbensőbb egyetértésben van. Most a fiatal hercegné nem jöhet, mert örvendetes családi eseménynek néz e ébe, és attól tart, hogy mint *Nizzában* is, valami baleset éri. Ami a nővéreivel való viszonyt illeti, az szeretetteljes, csak sajnos, *Lujza* hercegnő tudvalevőleg *Coswigban* van internálva. Hogy elmebeteg-e, azt nem tudjuk.

— Nem szándékozik a grófi pár valahol állandóan letelepedni?

— Ez nehéz dolog. A budapesti villa sok-

kal kisebb, semhogy az egész háztartás elférne benne, és a bodrog-olaszi-i kastély nagyon távol fekszik. Igaz, hogy Tokaj mellett, a pompás hegyaljai borvidéken gyönyörű helyen fekszik, de Budapestről gyorsvonattal is két óra alatt lehet csak elérni, Bécsből pedig még hosszabb az út. A grófné és a gróf ezért állandóan uton vannak. Megvan azonban az a határozat szándékuk, hogy valahol állandóan letelepednek. A grófné legjobban szeretne valahol Bécs közelében lakni, a grófnak viszont magyar barátai és sok politikus azt tanácsolta, hogy minél messzebb, *Magyarországban telepedjenek le*. A gróf maga egyáltalán nem foglalkozik politikával, és nem is szándékozik a politika terére lépni. Örökös főrendiházi tag ugyan, de jogait sohasem veszi igénybe.

SPORT.

+ **Uszó bajnokság.** E héten tartják meg Bécsben Ausztria bajnokságáért a versenyt, mely a Diana-fürdőben fog lefolyni. E versenyt a Wiener Schwimmschule rendezzi, s részt fog rajta venni *Balaton* Gräfl Károly is, ki az aradi országos uszóversenyen elsőnek érkezett be.

Az ujoncjavaslat a Ház előtt.

Hajnalig tartó ülés kilátásban.

(A miniszterelnök nyelvbottlása. — A korrigált nyilatkozat. — Apponyiék ismét kiakarnak lépni.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 10

A politikai helyzet kezd újból aggodalmassá válni. A függetlenségi párt ki-mondotta az obstrukciót s mint az előjelek mutatják, a harcból nem enged. A miniszterelnöknek a „közös jelvény“-ről kiszalasztott tegnapi nyilatkozata is elmérgesítette a kedélyeket, noha ma már nyilvánvaló, hogy nyelvbottlás történt. Ezt *Tisza* István gróf élénken hangoztatta és hangsúlyozta, hogy félremagyarozott nyilatkozatát korrigálni fogja, mihelyt arra alkalom kínálkozik. A volt nemzeti pártiak is békétlenkednek s újból olyan híreket pengenek, mintha ki akarnának lépni a szabadelvű pártból. Ki tartja számon, hányadszor már?

Mindez azonban eltörpül a nagy bomba mellett, mely a holnapi napra van kilátásba helyezve. Holnap kerül ugyanis a Ház asztalára az *ujoncozási törvényjavaslat*. A szabadelvűpárt el van készülve arra, hogy viharos, heves jelenetek lesznek, sőt arra is, hogy az ülés hajnalig el fog húzódni.

Szóval a válság nem hogy tisztázód-nék, de még jobban beborul, ha csak valami váratlan fordulat elébe nem vág a készülő förgetegnek.

A mai nap eseményeiről a következő távirati tudósításunk számol be:

Tisza nyilatkozata:

Tisza István gróf, mint hívei beszélnek, csodálkozva és rendkívül nagy meglepődéssel értesült ma arról, hogy tegnapi képviselőházi beszédének az a része, melyben „közös jelvény“-ről tett említést, oly rossz hatással volt az ellenzékre. Kijelentette nyomban, hogy *szavait teljesen félre-*

értették s keresni fogja az alkalmat, hogy magát erre nézve kimagyarozza. Ha ma a Házban szóba került volna a dolog, megtette volna rögtön helyreigazító nyilatkozatát, de így várnia kell a legközelebbi alkalomig.

Neki — ugymond a miniszterelnök — esze ágában sem volt, hogy közös cimerről beszéljen. Ezt a szót csak azért kapta fel, mert egy közbeszóló, ki őt nyilatkozattételre ösztökelte, a „közös jelvény“ kifejezést használta. A cimere is más, a jelvény is más. Magyarország cimere a magyar korona, Ausztriáé a kettejü sas s arra józan észszel senki se gondolhat, hogy ő ezt a kettőt valami csodabogárrá összekombinálja.

A hadsereg jelvénye a zászló és ő erről beszélt. Elvben már el van határozva, hogy a *hadsereg új jelvényén teljesen kifejezésre jut Magyarország államisége*. Hogy mikép, azt eddig még nem lehetett megállapítani. A jelvény azonban semmiesetre sem lesz közös, hanem *együttes*, a mely mindenkép meg fog felelni Magyarország közjogi állásának.

Teendő nyilatkozatában szólni fog a miniszterelnök a *választói jog kiterjesztéséről* is, kiegészítve e tekintetben azokat, a miket tegnapi mondott.

Apponyi és az ellenzék.

A *Tisza* István nyilatkozatáról keringő hírek aztán jobb kedvre derítették a béke-pártiakat. Hogy ez a nyilatkozat mily hatással lesz a függetlenségi pártzömére, azt ma még sejteni sem lehet. Az obstrukció folytatása nincs ugyan kizárva, de az erők fáradtságából s az újabb bonyodalmak miatti aggodásból arra következtetnek, hogy mégis csak sikerülni fog a békét helyreállítani.

A függetlenségi párt békésebb elemeit már is elkedvetlenítette a tegnapi határozat. *Justh* Gyula például kijelentette, hogy *összezsomagol s pár hétre elutazik Budapestről*.

Tisza Istvánnak a „közös jelvény“-ről tett tegnapi kifejezése kapcsán azt beszéltek ellenzéki körökben, hogy *Apponyi* nem hagyhatja szó nélkül ezt a dolgot. Neki, mint a kilences bizottság tagjának okvetlen fel kell szólalnia és meg kell állapítania a különbséget a kilences bizottságnak e kérdésben *változatlanul parthatározattá tett programja* és a miniszterelnök tegnapi kijelentései között.

Ma, mikor *Apponyi* megjelent a Házban, híre járt, hogy a volt házelnök tényleg fel fog szólalni a közös jelvény miatt. *Apponyi* beszélgetett *Szentiványi* Arpáddal, *Ivanka* Oszkárrel, majd *Plósz* Sándor igazságügyi miniszterrel, de a felszólalástól — valószínűleg arra a hirre, hogy a kifejezés *Tisza* részéről egyszerű nyelvbottlás volt, a mit helyre fog igazítani — elállott.

Ha a Házat feloszlatják.

Elénk feltűnés keltett ma a Házban az is, hogy a miniszterelnök *Podmaniczky* Frigyes báróval, a szabadelvű párt elnökével visszavonult, s vele hosszasan tanácskozott. Az ellenzék rögtön kiadta a jelszót:

— *Tisza feloszlatja a Házat*. Nézzétek, erről diskurál *Podmaniczky*vel...

Erre a hirre *Rigó* Ferenc nagy hangerővel hirdette, hogy most jött fel a vidékről s ott szerzett impressziói alapján mondhat-

ja, hogy ha a Házat feloszlatják, ija-fija se marad ott a mamelukoknak.

Ez a kijelentés persze nagy derűtséget keltett.

Vihar előtt.

Késő éjjel táviratozza budapesti tudósítónk a helyzet új fordulatáról a következőket:

Az a nyilatkozat, melyet Tisza István gróf tegnap a cimer-kérdésben hangoztató, forrongást idézett elő nem csak az ellenzékben, de a *szabadelvű pártban is*. Főleg a *volt nemzeti pártiakat* érintette kinosan ez a kijelentés, mert a jelvények ügye a kilences bizottságban tudvalevőleg nem lett véglegesen megoldva s mindössze az a deklaráció történt, hogy a kérdés Magyarország államjogi kivánalmainak megfelelően nyer elintézést.

Ma úgy hírelt, hogy Tisza nyilatkozata miatt a *volt nemzetipártiak* tüntetőleg ki fognak lépni a *szabadelvű pártból*. Apponyi állítólag e miatt jelent meg Házban, a hol fel is akart szólalni, hogy a közös címerek ellen tiltakozzék. A kilépési mozgalom azonban Tisza kilátásba helyezett korrekciójáig fűgőben maradt.

A miniszterelnök valószínűleg holnap, *Polónyi* beszéde után fog felszólalni, hogy helyesbítő nyilatkozatát megtegye.

Az a remény, hogy az *indemnításra* vonatkozó törvényjavaslat már holnap kikerül a pénzügyi bizottság keze alól s lehető lesz a Ház asztalára, nem valósult meg. A bizottság tárgyalása ugyanis ma nem ért véget s még napokig elhúzódhatik, mert ellenzéki oldalról sok a szónok s a miniszterelnök minden felszólalásra körülményesen reflektál. Ez okozta, hogy *Barabás Béla*, ki ma a bizottságban felszólalt, kérte, hogy holnap folytathassa beszédét, mert még sok mondanivalója lesz.

A képviselőház holnapi ülése képezte ma a pártokban a legnagyobb érdeklődés tárgyát. *Kilátás van rá, hogy a holnapi ülés csak holnapután fog véget érni*, mint azt az alábbiak mutatják:

Perczel Dezső elnök a képviselőház holnapi ülésének megnyitása után azt fogja javasolni, hogy *szakítsák meg a most folyó vitát és kezdjék meg a hónapok óta elintézésre váró újoncjavaslat tárgyalását*. Képzeltető, mi lesz ebből. A házszabályok ugyan előírják, hogy az elnök napirend-indítványához csak négyen szólhatnak hozzá s utána egyszerű szavazás rendelhető el, de viszont más szakaszok igénybe vételével az ellenzék folyton zárt üléseket kérhet s névszerinti szavazással elhúzhatja az ülést addig, ameddig akarja. Ha a szabadelvű párt kitart is, még sem akadályozhatja meg ezt a manővert, mert a mindenre kibuvót adó házszabályok egy másik pontja szerint a Ház ülése határozathozatal előtt véget nem érhet. A holnapi ülés sorsa tehát az ellenzék kezében van.

Az ellenzék harci kedve dacára is megvan szépenve, mert a *mai konstellációk között nem egy, de három-négy új képviselőválasztásra is lehet kilátás egymásután*.

E tekintetben nagyon érdekes a miniszterelnök álláspontja. Mint hírlik, reflektálva *Rakovszky* beszédére, Tisza ki fogja jelenteni, miszerint a király azon joga, hogy a képviselőházat tetszés szerint feloszlathatja, semmi által nem érintetik. *Úgy gyakorolhatja ezt a jogát a király, ahogy akarja. O maga nem szándékozik ilyen javaslatot a korona elé terjeszteni.*

Bánffy br. zászlót bont.

Kolozsvárról jelentik: *Bánffy* Dezső br. néhány nap múlva idejön és ki fogja bontani zászlaját. *Bánffy* tegnap bizalmas értekezletet tartott tizenöt párthivével és ez alkalommal kifejtette programját a melyben benne van a választási jog kiterjesztése is és minden, amit az ellenzék követel, de hatvanhetes alapon.

Bánffy szükségesnek tartja a *hatvanhetes ellenzék* megalakítását és innen fog e párt megalakításán tovább dolgozni. A nagy alakuló gyűlés november hó végén lesz, de ha közbejön, hogy a kolozsvári második kerület mandátuma megüresedik, úgy az új párt azonnal akcióba lép és báró *Bánffy*t lépteti föl jelöltnek.

Nemzetiségi lapokból.

Az aradi *Tribuna Poporului* konstatálja, hogy a román nemzetiségi párt vezetői a múlt napokban tényleg összejöttek Nagy-Szebenben és a párt szervezéséről tanácskoztak. A párt megállapodásáról mélyen hallgat, egyelőre csak annyit konstatál, hogy a személyes surlódások megszűntek és az egyöntetű eljárás biztosítottnak tekinthető. Különbösen is a tanácskozásnak egyedüli célja az volt, hogy megbeszéltek, mi módon nyilatkozzanak a románok azon nagy problémákról, a melyek a monarchia összes polgárainak érdekeit érintik.

A brassói *Gazeta Transilvaniei* Tisza István gróf miniszterelnök nemzetiségi politikájára kíváncsi. Azt hiszi, hogy hivatali elődeinek nyomdokain fog haladni, mert támogatta úgy *Bánffy*-nak, mint *Szell*-nek nemzetiségi politikáját, a mely különben csak modorban tért el egymástól, de lényegben egy és ugyanaz maradt. Egyetlen egy alkalommal, az elhunyt *Goldis* püspök installációjakor eresztett e kérdésben Tisza egy tüzes rakétát, a midőn a magyar-román testvériségről beszélt, de ez régen volt és a fehér asztalnál történt.

Ujvidékről táviratozzák, hogy a *Narodnoszt* Tisza grófról és a nemzetiségekről a következőket írja: *Mit kik nem adunk hiteit azon politikai hazugságoknak, mely szerint egy „naptörzs”, bár biztosítja szabad kulturális fejlődését, nevezetesen vallása, nyelve, irodalma, művészete és materiális érdekei, szokásai, meggyőződés tekintetében, nem ismerik el politikai egyéniségét, mi Tisza István gróf miniszterelnök nyilatkozatait teljesen és minden mellékgondolat nélkül fogadjuk. Tárt karokkal és annál készségesebben fogadjuk azokat, mert az állam törvényeinek gróf Tiszától hangsúlyozott szigorú magatartását vallásos és nemzetiségi tulajdonságainak leghatalmasabb védőszancának és legszilárdabb alapjának tekintjük. Azért is megnyugvással és megelégedetten fogadjuk Tisza gróf nyilatkozatait, mert az azokban foglalt politikai belátás és államférfiúi igazságszeretetet biztosítja, hogy ezentúl minden törvényellenes agitációért, csak az igazi agitátorok, nem pedig az ártatlan nemzetiségek fognak bűnhődni.*

EGYESULETI ELET.

(*) Az aradi hivatalozólag betegesélyző és temetkezési egylete vasárnap tartott rendes választmányi ülésének egyhangú határozata folytán mindazok, kik szívesek voltak némi összeggel hozzájárulni ahhoz, hogy *Tóth* Ferenc egyletünk volt buzgó pénztárosa sarkóvet állíthattunk, nemkülönbösen mindazoknak, kik október 4-én a sarkó megkoszoruzásánál jelenlétükkel az ünnepély fényét emelték, fogadják ez uton hálás köszönetemet. A választmány megbízásából: *Máté* János, elnök.

TANÜGY.

(—) *Igazgatói kinevezés.* A hivatalos lap mai száma közli, hogy a vallás és közoktatásügyi miniszter *Stauber* József volt aradi, jelenleg nagyváradai állami főre liskolai tanárt a nyolcadik fizetési osztály második fokozatába való sorozása mellett, jelenlegi működése helyén középiskolai igazgatóvá nevezte ki.

(=) *Tanítók gyűlése.* A csanádmezei tanító egyesület hoinap, szerdán tartja meg őszi közgyűlését. A gyűlés a tisztikart is újra alakítja.

A főszámvevő büne.

(*Makó város közgyűlése. — Kölcson a könyvkötőtől. — Följelentés az ügyészséghez. — Dorgálásra ítélt városi tanácsnok. — Börcsök Gergely a saját vérei ellen.*)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Makó, november 10.

Makó város közgyűlése még mindig tart s másfél napi tanácskozás után sikerült elintéznit az apróbb ügyeket, úgy hogy most már biztosan rákerül a sor a költségvetésre.

A mai folytatólagos gyűlés első sorban a törvényhatósági leiratokat tárgyalta, utána pedig egy igen jellemző ügy került elintézés alá.

Váry Károly városi főszámvevő és *Pákh* Kálmán gazdasági szaktanácsos ugyanis a nyár elején fegyelmi vizsgálatot kaptak a könyvkötői számlák miatt. A város könyvkötője ugyanis sürgősséggel s más egyébbel indokolva, a legtöbb munkát szerződésen kívül készítette s jó borsósan felszámítva, körülbelül 300 koronát tesz ki az az összeg, amivel így többet fizetett a város. A fegyelmi eljárás során *Váry* számvevőt fel is függesztették, mert megállapították, hogy szorult anyagi helyzetében *Kölcson*t vett föl a könyvkötőtől. A vizsgálat folyamán *Váry*t visszahelyezte az alispán a hivatalba, de mint most tudatja a várossal, az ügyet a további vizsgálat megejtése végett áttette a kir. ügyészséghez, *Pákh* Kálmánt pedig dorgálásra ítélte és ő ellenében a város érvényesítheti kártérítési jogát.

A képviselőlet az alispán intézkedéseit tudomásul vette. Hosszas vita volt a felett, hogy a mérnöki és az anyakönyvi hivatalokat mint helyezzék el a városi bérházban. Végre is kisebb javításokra és átalakításokra megszavaztak 2000 koronát.

Apjok János képviselő indítványt tett, hogy hogy az újvárosi ártézi kut vizét csöveken vezessék fel a fő-utca közepéig, hogy az ott lakóknak ne kelljen messzire menni vizért. Az indítványt a többség elvetette.

A városi tanács bejelentette, hogy a városi kertésznek felmondott. A képviselőlet erőtette annak idején a szerződés felbontását jóformán minden ok nélkül s ma alig pár szótöbbséggel vették tudomásul a tanács intézkedését.

A feividéki magyar közművelődési egyesület segínyt kért. Nem szavaztak meg semmit sem.

Hasonló mostoha elbánásban részesült a csizmadiák kérelme is, akik a vásári árusító helyők kikövezését kérték. A képviselőlet már erre a célra megszavazott 30.000 koronát s csak a végrehajtást kellett volna elrendelni. A legkiszikuszabb a dologban az, hogy a csizmadiák kérelme ellen épen társulatuknak az alelnöke, *Börcsök* Gergely beszélt s az ő indítványára halasztották el a kövezést az ugynevezett „jobb idők“-re.

Végül még a kórház-utcai gyermek menedékhely felépítését szavazták le s a délelőtti gyűlés véget ért.

A költségvetés tárgyalását délután 3 órakor kezdték meg, s előre láthatólag több napig folytatják.

Hatvanezer koronás alapítvány.

(Az aradi zsidó nőegyesület háza.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 10.

Az emberbaráti szeretetnek ünnepe volt az az aktus, a mely az aradi izr. jótékony nőegyesület ma délután, a zsidó hitközség tanácsstermében tartott gyűlésének keretei között folyt le. Az egyesület érdemes elnöknője: végvári Neuman Dánielné, és férje az e célra épített Zrinyi-utcai 2 sz. házat, a mely körülbelül 60.000 korona értéket képvisel, az aradi izr. jótékony nőegyesületnek adományozták, azzal a rendeltetéssel, hogy a ház földszinti helyiségei az egyesület által főtartott népkonyha helyiségeül szolgáljanak, az emeleti lakás bérjévédelme pedig a nőegyesületet illeti. Ennek a jelentős adománynak alapító levelét mutatták be a ma délutáni ülésen, a melyről a következő tudósítást adjuk:

A gyűlést az egyesület elnöknője végvári Neuman Dánielné sz. Fürst Mária urnő nyitotta meg rövid, szép beszéddel. Évek hosszú sora óta élvezi az aradi izr. jótékony nőegyesület tagjainak bizalmát, szeretetét és rokonszenvét, a mely számos alkalommal igen kitüntető formában nyilatkozott meg iránta. Ezt meg akarta hálálni, hogy mi módon, kéri a jelenlevőket, hallgassák meg.

Weisz József hitközségi aljegyző olvasta föl erre a végvári Neuman Dániel és neje által aláírt alapító levelet, a melylyel az általuk épített Zrinyi-u. 2. számú házat az egyesületnek engedik át.

A magyar nyelven fogalmazott alapító levél megemlékezik arról, hogy az aradi izr. nőegyesület fölkereste üdvözlésével az alapítókkal, a midőn azok házasságuk huszonötödik évfordulóját ünnepelték, részvétének adott illő kifejezést ama vesztesség fölött, a mely az alapítókat Neuman Ede halálával érte; végül üdvözölte őket, a midőn a király kegye őket a magyar nemességgel tüntette ki, szóval „örömben és gyászbán” oly nagymérvű rokonszenvet tanúsított irányukban az egyesület, hogy őket a legnagyobb hálára és köszönetre kötelezte.

A hála külső kifejezésére a Neuman Dániel és neje a Zrinyi utca 2. szám alatt fekvő saját költségükön épített egy emeletes házat az aradi izr. jótékony nőegyesület kizárólagos tulajdonába adományozták és az aradi kir. törvényszék, mint elekkönyvi hivatalnak az egyesület javára bekebelezették be.

Az alapítvány célját az okmány a következő szavakkal jelöli meg:

1. A megjelölt ház emeletén levő lakás bérjévédelme, amely jelenleg évi 1320 koronát tesz ki, örök időkre az aradi izr. jótékony nőegyesületet illeti, és annak mindenkor alapszabályaiban körülírt jótékony célokra fordítandó.

2. A fentebb megnevezett ház földszintjén levő összes helyiségek az aradi izr. jótékony nőegyesület által létesített és annak egyik intézményét képező népkonyha elhelyezésére díjmentesen átengedendő, míg az intézmény fennáll.

Ellenszolgálatra az alapítók csak azt kéri a nőegyesulettől, hogy majdan, ha már nem lesznek életben, haláluk évfordulója napján sirjaik mellett árva gyermekek mondják el a halotti imát.

Az alapító levelet lelkes éljenzéssel fogadták.

Elsőnek Éles Arminné urnő mondott a jótékony nőegyesület nevében meghatott szavakban köszönetet a nagylelkű adományért, az isten áldását kívánva az adományozókra és családjaikra.

Deutsch Bernát, az aradi zsidó hitközség elnöke a hitközség nevében mondott köszöne-

tett volt az, — ugymond — aki az adományozókat ezüst menyegzőjük napján üdvözölte. Örül, hogy most, ily lélekemelő alkalommal ismételheti jókívánatait, a melyek teljesülését kéri.

Rosenberg Sándor dr. főrabbi hosszabb beszédben méltatta az alapítványt, a mely ritkítja páriát a hitközség, de különösen a nőegyesület történetében. A köben megszilárdult és megerősített alapítvány oly tény, a melynek az ékesszólás nem fejezheti ki eléggé a dicsőretet. A nagylelkű házaspárt ez a ténye halhatatlanná tette, s az az okmány amelyet aláírtak, a halhatatlanság okmánya. Büszke rá, hogy ő lehetett lelkésze a hitközségnek, a mikor ez az adományozás történt.

Neuman Dánielné megköszönve az elismerő szavakat, egy indítványt tett. Azt indítványozta, hogy Keller Izsó kir. főmérnöknek, ki az épület tervét ingyen elkészítette, köszönetet szavazzon a nőegyesület választmánya s azt foglalja jegyzőkönyvébe.

Az indítványt egyhangú helyesléssel elfogadták.

Radó Károly dr. a nőegyesület ügyésze, megható, poétikus beszédben fejezte ki a nőegyesület tagjainak háláját és köszönetét az alapítók iránt. Beszédét mély hatás között így fejezte be:

Midőn a fejedelmi ajándékozás tényét itt befejezve látom, leteszem magamról azt a méltóságot, melyet az egyület e mai felszólalásomhoz adott. Mint egyszerű ember állok most itt nagyságos asszonyom előtt, mint ki legszebb élethivatásomat abban kerestem és találtam, hogy a szegények, a nyomorultak, a páriák oldala mellé álljak és szerény tehetséggemmel félre dobjak egy-egy követ én is, abból a hatalmas falból, mely az ő boldogulásukhoz, az ő polgári, az ő emberi és természetjogaihoz az utat elzárja.

E szegények, ez inséget szenvedők óriási tömege áll most hátam mögött, ezeknek nevében oldódik meg nyelvem, ezeknek nevében tárul ki lelkem, ezeknek nevében dobban fel hangosan szívem.

Az a nagy kitüntetés, mely a magas királyi trónról osztályrészévé lett családjának, értékében nem nagyobb, mint az a fohászkodó köszönet, mely a szerencsétlenek ajkáról e percben kél. (Éljenzés)

Neuman Fürst Mária meghatóan, szinte elérzékenyülve csak így felelt:

— Mindannyiuknak nagyon, nagyon köszönöm az elismerést.

Végül Nemess Zsigmond dr., a hitközség alelnöke méltatta meleg szavakkal az alapítók nagylelkűségét és jótékonyosságát, a mely mindenütt megnyilatkozik, a hol szükkölködők vannak; és a mód, a melylyel a jótékonyosságot gyakorolják, hatványozza annak értékét.

A választmányi ülés csupán ezzel az ügygel foglalkozott. Az ülést megelőzően a jótékonyosságnak megható, szép jelenete folyt le. Az aradi zsidó elemi iskola szegénysorsu leány-nővendékei között kiosztották a nőegyesület által részükre vett téli ruhákat. A nővendékekhez Rosenberg Sándor dr. főrabbi intézett hosszabb beszédet, mire egy kis leány talpraesett, eleven beszéddel köszönte meg a jótékony asszonyok adományát. A kis leányok között végvári Neuman Margit kisasszony osztotta szét a téli ruhákat.

A gyűlésen Neuman Fürst Mária urnő elnöklésével jelen voltak: Éles Arminné, öz. Eisler Johanna, dr. Groszman Jakabné, Halász Jenőné, Herzl Bernátné, Hudetz Ferencné, Keller Izsóné, öz. Leopold Ransburg Szidónia, Lillienberg Sándorné, Lusztig Adolfné, Lukács Lajosné, Mairovitz Emilné, Robitsek Agostonné, Preisach Vilmosné, dr. Radó Károlyné, dr. Rosenberg Sándorné, Singer Gyuláné, dr. Schusster Henrikné, Schulhof Károlyné, Szabó Aibertne, Tenner Jozsefné, Tenner Lajosné, dr. Tisch Mórné, Vajda Lajosné, Wallfisch Arminné, urnők, Neuman Margit, Neuman Böske, Schattelesz

Iren és Iritz Aranka kisasszonyok. Az aradi zsidó hitközség képviselőtestülete részéről jelen voltak: Deutsch Bernát elnök, dr. Rosenberg Sándor főrabbi, dr. Nemess Zsigmond orsz. képviselő, alelnök, Mandl Vilmos dr., végvári Neuman Dániel, Éles Armin, Funkelstein József, Steiner Armin, Radó Károly dr., Tenner József, Rosenberg Lipót hitközségi főjegyző és Weisz József aljegyző.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szerda: Louté, vígjáték (Páros bérlet.)
Csütörtök: Bob herceg, operette. (Páratlanbérlet.)
Péntek: Fedóra, szimf. Hegyessi Mari vendégfelléptével. (Páros bérlet.)
Szombat: Denise, szimf. Hegyessi Mari vendégfelléptével. (Páratlan bérlet.)
Vasárnap: Stuart Mária, tragédia. Hegyessi Mari vendégfelléptével. (Páros bérlet.)

* Felhő Rózi nagyváradai szerződése. Azóta, hogy Felhő Rózi Aradra való elszerződésének híre ment, több, ennek ellentmondó híresztelés jelent meg, hogy Felhő nem jön Aradra, s ezt maga a primadonna cáfolta meg. Most egy nagyváradai lapban olvassunk hasonló hírt Felhőről. Somogyi Károly igazgató — mondja a lap — megkezdte társulata szervezését a jövő szezonra, s nyilvánosságra került, hogy a mostani két szubrett-primadonna: Parlagi Kornélia és Haller Irma helyébe Felhő Rózsi és Aradi Arankát szerződött. Ezért a híreért a felelősséget mindenestre nagyváradai lap társunkra hárítjuk. A nagyváradai színháznál bekövetkező változások több ismert nevet hoznak még felszínre. A nagyváradai közönség körében az a hír terjedt el, hogy az igazgató nem ujtja meg Ruzsinszky Ilona szerződését. Ezt azonban a színházi iroda megcáfolta. Keszler Ede és neje megváltak a társulattól, s a drámai hős helyébe Klenovics György tölti be. Székely Anna helyébe Vlassák Vilma operanékesnőt szerződte.

* Hegyessy Mari vendégjátékai. Kaffkáné Hegyessy Mari asszony, ez a nagy stílű drámai művész, aki félig meddig a miénk is, mint több ízben említettük, pénteken kezdi meg vendégjátékát és pedig nem Stuart Mária-ban, hanem újabb elhatározása folytán Fedóra-ban. E szerint megváltozik a műsor is és a Schiller tragédiája vasárnap este megy, míg Denise-t szombaton adják. Mind a három szerep egyaránt alkalmat nyújt Hegyessy Marinak a ra, hogy játékának drámai erejét, és mélységét feltárja előttünk és részesítsen a nagy színházi alakítások szemléletének gyönyörében.

* Troubadour. A Troubadourt másodszeri feltalálásban kizárólag a szintársulat tagjai adták elő, vendég szereplő nélkül, amennyiben Eleonorát, melyben itt Danczkay Sarolta lépett föl, ma Zilahyné S. Vilma énekelte. A közönséget bizonyára ez a debut vonzotta inkább a színházba s aki ott megjelent, bőszeges alkalmat talált arra, hogy teljes arályaiban élvezte azt a művészetet, melyet Zilahyné kincsül bir magában. A hatalmas partit, Eleonora szerepét, az ének művészet bravurjával énekelte végig Zilahyné s ez a szerepe is méltóan sorakozik azokhoz az alakításokhoz, melyeket a társulat fényes hangú énekes-primadonnájának opera szerepeken produkált. A dalmű többi szereplői közül Juhász Sándor volt még új Luna gróf szerepében, melyet B. Szabótól vett át. Kétségtelen, hogy ez a szerepcseré nem vált előnyére az előadásnak. B. Szabó kellemes baritonját nem tudta felejtetni a Juhász hangja, melynek csengése nincs, tompa. A hang e különbözéstől eltekintve, Juhász meglepelt énekbéli készségével, s a rendelkezésére álló hanganyaggal, terjedelemre és nem erőre értve ezt, jól megállta helyét, sőt általában sikert aratott. A darab többi szereplőit méltattuk már, ezek között különösen Bajczt, aki tenorját ma is erős érzéssel csengette. Rossz sablon, hogy utoljára szokás megemlékezni a karmesterről, akit pedig a legnagyobb mennyiség mellett a sikerből. Ezt érdemelte ki Orbán Árpád is, aki biztos kezével s annyiszor elismert zenel tudásával ma is feltűnt. (a.)

Eltávolított kétfejű sas.

(Az aradi szerb templom vasmadara.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 10.

A mai nappal megfogyott Aradon azon emlékek száma, a melyek a magyarságot bántó voltak miatt állandó rekrimináció tárgyai. Ez az emlék: az aradi görög keleti szerb templom ormán levő kétfejű sas, a melynek már azért se volt jogosultsága, mert az aradi szerbek hazafiságáról téves következtetések okozója volt.

Az aradi szerb templom eredetileg katonai templom volt. Az aradi szerb granicsárok számára építették a Thökölyek, a kiknek családjából a nagyhirű Thököly Sebő származott. Miután a granicsárok császári katonák voltak, a templom katonai voltának megjelölésére szolgált a templomnak hátsó, a Darányi János-utca néző oldalán, a tetőcsucs keresztjén levő kétfejű sas.

Közel négyszáz esztendő az aradi szerb templom, s ugyanannyi ideje van ott a kétfejű sas. Különösen a legutóbbi időkben, a mikor a Bach-korszakra emlékeztető osztrák jelvények sorra tűnedeztek Arad utcáiról, sürgették az aradi szerb hitközséget a kétfejű sas eltávolítására. Annyira bosszantotta a szemeket az oda nem való osztrák madár, hogy egy ízben, éjjel le akarták lopni a templom tetejéről, de az oly erősen oda volt pántolva a kereszthez, hogy nem boldogultak vele.

Az aradi szerb hitközségre a gyakori föl-szólalások végre hatottak. A hitközség választmánya vasárnap tartott ülésén elhatározta, hogy a kétfejű sast a templomról levétteti.

A határozatot ma reggel hajtották végre. Egy cserepező legény ment föl létrákon a templom födelére, s a kétfejű sast, leráspolyozván a kereszthez erősítő bántokat, levette onnét. A jelenetnek a közeli utcákból nagy sereg nézője akadt, akik éljeneztek hozzá:

— Leröpült a kétfejű sas! — mondták.

A vasból való kétfejű sas most az egyház-község levéltárában van. Igen érdekes darab ez. Még most is láthatók a több százados aranyozás nyomai rajta.

Érdekes, hogy a kétfejű sas közepén, mindkét oldalon a magyar címer van; a szabályszerű kettősosztott pajzs, a négy folyóval, hármassal halommal és a kettős kereszttel. Ez a kétfejű sas tehát tulajdonképen egyesített közös címer volt, olyasféle, a minőt talán most terveznek a közös hadseregnél. Azonban a míg a címer odafönn volt, a kétfejűsas közepén levő magyar címer nem volt látható.

A kétfejű sas közepén, átlukasztva ez a két betű van:

J T.

Valószínűleg Johann Thökölyt, a templom építetőjét jelenti ez a két betű. Az évszámnak nyomai is láthatók a címeren, de tisztán nem vehetők ki.

Az aradi szerb hitközséget mindenestre elismerés illeti, hogy engedve a közóhajnak, a szemet szuró vasmalarat leszedette. Miután a szerb templom ma már nem granicsárok temploma, hanem görög keleti szerb vallású, magya: állampolgároké, semmi helye sem volt a sasnak ott. S azt, hogy oly hosszú időn át bosszantott, nem enyhíti azt se, a mit most tudunk meg róla: hogy a magyar címer is rajta volt.

HIREK.

Csere-házasság.

— Bohózat az anyakönyvi-hivatalban. —

Arad, november 10.

Az anyakönyvi hivatal gyakran érdekes események színhelye. Ilyen a mai történet is, melyben két aradi házaspár viszi a szerepet, s amelynél külön bohózatot kívánni sem lehet.

Ma délután megjelent az anyakönyvi hivatalban két pár s kijelentette, hogy házasodni kíván, még pedig azonnal. Megmagyarázták nekik, hogy az nem megy olyan gyorsan. Előbb be kell jelenteni a házasságot, azután kihirdetik őket. Mindehhez pedig irásokra van mindenekelőtt szükség.

— Itt vannak az irások — mondták a férfiak, s letettek az asztalra két esketési bizonyítványt.

Nagy meglepetéssel szólott a felekkel foglalkozó tisztviselő:

— Mit akarnak? Hiszen maguk mind a négyen össze vannak házasítva már.

— Igaz, — felelte az egyik férfi — de mi most másképen akarjuk.

— Kérem szépen, mi úgy vagyunk, hogy egyik a másik feleségét szereti, és az asszonyok is így vannak velünk. Ezért hát most így akarunk megházasodni, nehogy baj legyen a dolgból.

A tisztviselő erre már nem állta nevetés nélkül, mire az asszonyok szégyenlősen huzták arcukba kendőiket, de azért rábicentették:

— Így van.

Nehezen sikerült megmagyarázni nekik, hogy ez a dolog nem megy úgy, ahogy ők gondolják. El kell válni mindenekelőtt, ami hosszú időbe telik, ha egyáltalában sikerül.

Szomorúan hallgatták a cserélni kívánó párok a beszédet, azután kivonultak a hivatalból. Bizonyára a válópert nem fogják megindítani, s elintézik a csere-házasságot házilag. S tagadhatatlan, igazuk van, ha mindjárt másképen szól is a hivatalos erkölcs.

— A főispán a miniszterelnöknél. Urbán Iván főispán holnap, szerdán este, esetleg csütörtökön reggel a fővárosba utazik, hogy Tisza István grófnál, miként ezt a többi főispánok is tették, bemutatkozzék. A főispánt az eddigi elutazástól — mint megirtuk — a város közigazgatási bizottságának ülése, a közgyűlést előkészítő tanácsülés, a holnapi megyei közigazgatási bizottsági ülés és városi közgyűlés tartották vissza.

— A város közgyűlése. Holnap, szerdán tartja Aradváros törvényhatósági bizottsága november havi közgyűlését, mely, ellentétben a múlt havi két napos közgyűléssel, előreláthatólag hamar véget fog érni. Mindössze huszonkét pontból áll a tárgysorozat, mely főképen azért nem szaporodott fel nagyobbra, mert a szüret miatt későre maradt októberi közgyűlés óta körülbelül csak két hét telt el. A rövid tárgysorozatban mindamellett több érdekes közügy akad, sőt választás is.

— A német császár betegsége. Berlinből táviratozzák, hogy Vilmos császár az éjszakát nyugodtan töltötte, láza és fájdalma nem volt. A seb gyorsan gyógyul s a kezelő orvosok véleménye szerint a császár egy hét alatt teljesen felépül. A lakosság körében minden határozott cáfolat ellenére is riasztó híreket kolportálnak s még mindig tartja magát az a verzió, hogy a császár gégerákban szenved. Egy másik berlini távirat jelenti: A császár környezete már teljesen nyugodt, mert meg van győződve arról, hogy a beteg nem fenyegeti komoly ve-

szedelem. Nagy aggodalomban volt a környezet a műtét előtt, most azonban, látván, hogy a betegség rendes lefolyású, megnyugodtak a kedélyek. Ferenc József király vasárnap, a berlini nagykövetség megkerülésével, egyenesen Potsdamba sürgönyözött, örömét fejezve ki a műtét sikerülte felett.

— Darányi a városhoz. Darányi Ignác volt földmivelésügyi miniszter Arad várostól is bucsuzik. Leiratában köszönetet mond a város hatóságának, hogy a földmivelési érdekek gondozására irányuló törekvéseit támogatta.

— A közigazgatásból. Aradmegye közigazgatási bizottsága holnap, szerdán reggel kilenc órakor tartja rendes, havi ülését. A szokásos napról, a hónap betedikéről a közeli eső megyei közgyűlés miatt maradt el az ülés.

— A szikvizadó. Süss és Friedmann budapesti gyárosok ajánlatot tettek Aradvárosának, hogy a szikvizadó beszédését hajlandók három évre 4500 korona évi összegért bérbe venni. A város jövő évi költségvetésében 6000 koronával szerepel a szikvizadó jövedelme, ezt az összeget azonban az idén nem vették be, s előreláthatólag nem veszik be a jövő évben sem. Erre való tekintettel az ajánlatot számításba veszi a tanács, azonban, hogy az esetleges nagyobb jövedelmet el ne veszítse, árlejtést hirdet a szikvizadó beszédésének bérbeadására.

— Változások az egyházmegyében. A megyés püspök az alábbi segédlelkészeket disponálta: Klein Mihályt Battonyára, Sipos Istvánt Arad-Szt.-Mártonról Kisiratosra, Kohner Pétert Kisiratosról Zichyfalvára és Jung Miklóst Zichyfalváról Arad Szent Mártonra.

— Az öngyilkos olasz miniszter. Megirtuk tegnap azt a szenzációs eseményt, melynek hőse Rossano olasz pénzügyminiszter, ki egy ujság leleplezéseitől való féltelmében öngyilkosságot követett el. Mint egy nápolyi távirat jelenti, Rossano az öngyilkosságot megelőző estén sejtette sötét szándékát Lippi tanárral. Beszélgetés közben ezt mondta neki:

— Nem lesz belőlem öreg ember.

— Ugyan, hogy gondolhat ilyet? — szölt a tanár.

— Ezek nem gondolatok, hanem tények — volt a miniszter szomorú válasza.

Ezután ha ament és hajnalban föbe lötte magát. Lippi tanár másnap konstatalhatta, hogy amit a miniszter mondott neki, immár nem gondolat, hanem tény.

— Apponyinak leánya született. A magyar parlament volt elnöke, Apponyi Albert gróf ismét boldog apa lett. Tegnap este feleségének leánygyermeké született. A családi eseménynek hamar híre ment politikai körökben és Apponyit barátai tömegestül keresik fel szerencsekívánataikkal.

— Egyesített Zichy grófok. A hivatalos lap hirt ad arról, hogy a király megengedte, miszerint Zichy Jakab gróf kamarás és főrendiházi tag, valamint gróf Zichy nevű jogutódai kö ül mindazok, kik a néhai gróf Zichy Henrikné született báró Mező Irén által alapított hitbizománynak a jóváhagyott alapítólevél értelmében birtokosai lesznek, a zichi, vásonkeői, széplaki és enyickei gróf Zichy-Mező egyesített nevet és ezen családok egyesített címerét használhassák.

— A nagyváradi szedő sztrájk vége. Nagyváradról jelentik, hogy a hetek óta tartó szedősztrájk, amely miatt a lapok nem jelenhettek meg rendesen, méltányos egyezséggel véget ért. Ma reggel a nagyváradi lapok már a rendes terjedelemben jelentek meg. A béremelés a nyomdatulajdonosok a nyomtatványok árát husz százalékkal felemelték.

— Utca aszfaltozás. A város tanácsának elhatározása következtében a Szent László utca kiaszfaltozását tervbe vették. A munkálatok e hó elején megkezdődtek s annyi a haladtak, hogy a betonozással tegnap készültek el s így három nap múlva az utcát ismét átadhatják a forgalomnak.

PAGLIANO-SYRUP

vértisztító- és edző-szer

1838-ik év óta biztos sikerrel használatban.

Készítője: PAGLIANO GIROLAMO egyetemi tanár

FLORENZ — Via Pandolfini — (Olaszország.)

798

Óvakodjunk utánzatoktól.
Csakis világoskék gyári jellel ellátott üveget
kérjünk, amelyen PAGLIANO GIROLAMO
tanár aláírása látható.

Minden nagyobb gyógyszerárban kapható.

Nagymennyiségű

ÉCZ eladó

az Aradi Nyomda Rész-
vénytársaságnál.

M. kir. Államvasutak.

146825—908. D. sz.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága nyilvános versenyt hirdet a Brassó állomáson levő új felvételi épület gazvilágítási berendezéséhez szükséges világító testek és öntöttvas lámpaoszlopok szállítására.

A szállításra vonatkozó ajánlati minta, a költségvetés valamint a különleges feltételek Budapesten, a magyar királyi államvasutak igazgatóságának központi tervtárában (VI. kerület, Teréz-körút 56. sz. földszint) és Kolozsvárott, a magy. királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének pályafenntartási és építési ügyosztályában 1 korona 20 fillér lefizetése mellett kaphatók.

Az ajánlatok legkésőbb 1903. évi november hó 21-én déli 12 óráig nyújtandók be a fentebb megjelölt igazgatóság építési és pályafenntartási főosztályában (Budapesten, VI. kerület Teréz körút 56. szám, II. emelet 10. ajtó). Az ajánlatok egy koronás, az ajánlat mellékletei ivenként 30 filléres blyeggel ellátva és lepecsételve, a következő felirattal nyújtandók be: „Ajánlat a brassói felvételi épületben alkalmazandó világító testek szállítására.”

Ajánlat tehető vagy az összes tárgyakra, vagy csak egyedül a lámpaoszlopokra.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1903. évi november hó 20-án déli 12 óráig az ajánlati végösszegnek 5 százaléka bánatpénz gyanánt teendő le a magyar királyi államvasutak központi főpénztárában (Budapesten, VI. kerület, Andrassy-ut 75. szám földszint) akár készpénzben, akár állami letételekre alkalmas értékpapírokban.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számítottak, de névértéken felül számításba nem vétetnek.

Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek téríti vevény-nyel adandók fel.

Budapest, 1903. évi november hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Ezen üzlet szolid és olcsó kiszolgálása révén
általánosan ösmert!

Nem csoda,

hogyan csodálkoznak a felett, hogyan vagyok képes **valódi**
fémjelzett tiszta arany ékszer és finom pontos járatu órákat **oly rendkívül olcsón** árulni. Mint például:

Egy szépen díszített rem. nickel anker óra	2 frt. 30 kr
Egy nagyon finom vasuti nickel óra	3 forintért.
Egy erős finom aczéi rem. óra	3 frt. — kr.
Egy háromfedeles tula rem óra	5 frt. 50 kr.
Arany és ezüst női órák rendkívül olcsón.	
Arany gyűrűk, pl. 5 soros tiszta arany 15 kövel	4 frt. 60 kr.
Az arany láncokat csak az arany értékért és csekély fagon díj.	

Ebresztő órák 1 frt 70, 1 frt 90 krjával.

Órákért és órajavításokért, a melyeket saját magam javítok, 3. évi jótállást vállalok.

Zálogszedő és törött vagy használt aranyért a legmagasabb árt fizetem

Tisztelettel:
Zimmer Vilmos,
műórás és ékszerész Arad, Forray-utca 2/b.
2242
Vidéki megrendelések lelkismerettel lesznek eszközölve.

Minden ősz haj
eredeti színét és ifjúkori szépségét visszanyeri a **Hajós-féle**

HAJREGENERATOR

használata által;
nem festi a bőrt és a fehéreneműt nem piszkítja.
Egy üvegnek az ára 1 kor. 20 fill.

Szép, tartós feketére azonnal fest
minden haját a

Hajós-féle Hajfestő,

a szín le nem mosható. Ára 2 korona.

Gummi különlegesség (óvszer),
valódi amerikai speciálitás.

Egy eredeti légmentesen elzárt dobozban 6 darabbal
2 korona.

Fenti készítmények kaphatók egyedül

Hajós Árpád

gyógyszertárban az Isteni Gondviseléshez
Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Magyar királyi Államv. üzletv. Aradon.

31017—1903. I. sz.

Pályázati hirdetmény.

(Kötélárúk szállítása iránt.)

A magy. királyi államvasutak aradi üzletvezetősége a vonalai szükségletének fedezésére 1904. és esetleg 1905. és 1906. években évenként mintegy 650 kg. vágott ólomzár zsineg, 550 kg. vágatlan ólomzár zsineg, 800 kg. kötő zsineg és 800 kg. különféle kenderkötél (13 mm. vastagságig) szállításának biztosítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket magában foglaló ajánlati felhívás a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségénél megszerezhető.

Az ajánlatok fölötti határozathozatal, illetve a szállítás oda itéltése az ajánlat felbontásától számított 28 nap alatt várható, míg a letett óvadék ezen határidő után 8 napon belül fog kiutaltatni.

Az ajánlatok a külön e célra szerkesztett ajánlati mintán teendők.

A szállítás a magyar királyi államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítására vonatkozó 122291/96. sz. általános, valamint a kötélárúk szállítására vonatkozó 89275/92. számú különleges feltételek értelmében eszközölendő, mely feltételek a pályázati határidőig alólított üzletvezetőség anyag és leltár beszerzési csoportjánál, valamint a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál és minden üzletvezetőségénél naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ivenként egy koronás magyar okmányblyeggel ellátott ajánlatok ezen külcimával: „Ajánlat kötélárúk szállítása iránt 31017—903. sz.-hoz” 1903. évi december hó 21-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak aradi üzletv. királyi államvasutak központi főpénztárában (Budapesten, VI. kerület, Andrassy-ut 75. szám földszint) akár készpénzben, akár állami letételekre alkalmas értékpapírokban 1903. évi december hó 1-ének déli 12 óráig az aradi üzletvezetőség gyűjtőpénztárában leteendő, esetleg posta útján oda beküldendő.

Az itt felsorolt feltetelektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok, melyekben javítások, vakarások fordulnak elő, nemkülönben, melyek nem a kitűzött határidőig érkeznek be, vagy pótlólag, esetleg táviratilag léteinek, végre olyanok, melyekre nézve az előrt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe vételre nem számíthatnak.

Arad, 1903. november hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

APRÓ HIRDETESEK.**Eladó ház,**

mely még 10 évig adómentes, áll 2 szép nagy szoba, konyha, pince, folyosó, minden hozzátartozó melékelyiségekkel és egy kis kerttel együtt 3400 koronáért eladó. Készpénz 1100 kor. átvehető. Bővebbet a kiadóban. 2348

Nagy bolti helyiség

Szabadság-tér 17. sz. a. 1904. évi május 1 től kiadó. 2344

Weitzer János toll.

Doboza 2 kor. 40 fill.

Nikkellezett aczéból. 2252

Kapható: **Ingusz I. és Fianál.** Telefon 517.

Két szobás udvari lakás

november 1-től kiadó. Csiky Ger-gely-utcza 18. szám. 2269

Idősebb szakácsnő,

aki a háztartás minden ágában jártassággal bír, vagyis házat tud vezetni, felvétetik Kubina Béláné papírkereskedőnél Arad, Hunyady-utcza 6. szám. 2350

Intelligens családnál,

hol zongora is van, hivatainak bu-torozott szobát külön bejárattal ke-res november 15-ére. Czim G. H. waggongyár. 2381

Egy jó házból való fiu

tanulóul felvétetik Goldberger Gá-bor vegyeskereskedésében, Ber-zován. 2385

Üres hordók,

használtak, jó állapotban 50 liter-től 150 literig megvételekre keres-tetnek. — Czim a kiadóhivatal-ban. 2386

Kami.

Levél van posterestant a kiadóba, miért nem jössz el? A viszontlá-tásra. 2388

Magyar királyi államvasutak.

144742-908. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1904. évben szük-séges mintegy 453,000 drb. horgonyzott talpfa jelzőszeg és 3640 mmázsa sósav szállítá-sa ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ivenkint egy koronás bé lyeggel ellátott ajánlatok lepecsé telve legkésőbb 1903. évi november hó 28 án déli 12 óráig a magy. kir.

államvasutak anyag- és leltárbe-szerzési szakosztályánál benyuj-tandók, vagy postán oda kül-dendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag értékének 5%-a legkésőbb 1903. évi november hó 27-én déli 12 óráig a magyar kir. állam vas utak budapesti főpénztáránál le- teendő.

Szállításra mérvadók és kötele-zők a 122291/96. sz. általános szállítási és az illető anyagokra vo-natkozó különleges feltételek.

A szállításra vonatkozó egyéb pályázati feltételek, melyek a rész-letes módozatokat tartalmazzák, az igazgatóság anyag- és leltárbeszer-zési szakosztályában, valamint az üzletvezetőségénél és a hazai keres- kedelmi és iparkamaráknál beto- kinthetők.

Ezen részletes módozatok le- írása az ajánlatot tenni szándéko-zóknak fentnevezett magyar kir. államvasuti hivatal által ingyen adatik ki, vagy kívánságára postán megküldetik.

Budapest, 1903. évi október hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Arad legnagyobb óra és ékszerraktára.**DEUTSCH IZIDOR**

óras és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek és eladások.

Legnagyobb választék és legolcsóbb bevásárlási forrás.

Ékszertárgyak,

tört arany és ezüstneműek kész-pénzért a legmagasabb árban meg-vétetnek vagy más új tárgyakra átcsereletnek. 1897

—Kéretik kísérletet tenni.—

Lakás-változtatás.
Morgenstern Gyula
DENTIST.

Foghuzás, fogtömés (plombirozás) egyes fogak és fogsorok, arany fog-korona, gyökér-fogak és áthidalások szájpadlás nélkül stb. stb. speciálista.

ARAD, 2345

Andrássy-tér 15. szám.

Telefon 242. sz.

Kalmár * **** * József**

villanyműszerész

Kerékpár és varrógép rak-tára

ARAD, Salacz Gyula-utcza 2. sz.

Raktáron tartok családi

Singer varrógépeket, karikahajós (Ringschif) gépeket

házi vagy ipari használatra 5 évi írásbeli jótállással, kedvező havi részletfizetés mellett.

Varrógép javítások

jótállás mellett eszközöltetnek.

Pénzt, sok pénzt,

havonként 1000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen mindenszak-ismeret nélkül. 2026

Küldje be czímét B. 936. jelige alatt a következő czimre: Annon-cen-Abteilung des „Merkur“ Mann-heim, Meerfeldstr.

Sürgős figyelmeztetés!

Üzletünkben feltalálható legfinomabb s valódi

OROSZ-TEA

kilonként 10—36 kor.-ig

mellőzhetővé teszi, hogy ezen cikket Bécs, Trieszt, avagy Hamburgból szerezzük be; mint azt számos tea-fogyasztó háznál eszközlik.

Megrendelés előtt kérjük czégünk-nél próbát esz-közölni. 1427

Teljes tisztelettel

Vojtek és Weisz.

legfinomabb minőségekben s igen jutányos árak mellett.

A berzovai nagy**Vendéglő**

1904. február hó 1-től

bérbeadó.

Tudakozódhatni

Goldberger Gábornál,

Berzován. 2384

Magy. kir. Államv. üzletv. Aradon.

29068—1903. I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a Piski állomáson létesítendő csatornázás-sal kapcsolatos munkákra.

A tervek, a költség-számítás, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati föltételek, vala-mint az 1887-ben kiadott általános és részletes feltétlfüzetek Aradon, a magyar királyi államvasutak üz-letvezetőségének pályafenn-tar-tási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatokat legkésőbb 1903. évi december hó 1-én déli 12 óráig kell benyújtani a fenti üzletveze-tőség általános osztályánál.

Az ajánlatokat 1 koronás, az ajánlat mellékleteit ivenkint 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő felirattal kell be-nyújtani:

„Ajánlat a piski állomáson lé-tésítendő csatornázás munkáira.“

Ajánlat csakis az összes mun-kákra nyújthatók be.

Az ajánlat benyújtását meg-előző napon, vagyis 1903. évi no- vember hó 30 án déli 12 óráig az összes munkákra pályázóknak 300, azaz Háromszáz korona bánat-pénzt kell a magy. kir. államvasuta- aradi üzletvezetőségének gyűjtő-pénztáránál akár készpénzben, akár állami letételekre alkalmas értékpa-pirokban letenni.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbbi jegyzett árfolyam szerint számítatnak, de névértéken felül számlításba nem vétetnek. Csak dejek-rán beérkezett ajánlatok szolgál-hatnak a tárgyalás alapjául. Táv-irati uton tett ajánlatok figyelem-be nem vétetnek. Posta útján be-küldött ajánlatok és bánatpénze-tértl vevénnyel adandók fel. A ajánlatok feletti döntés határidej a pályázati határidőtől számított hétben állapittatik meg, a bána-pénzek visszafizetése pedig a döntéstől számított 8 napon belül es-közöltetik.

Aradon, 1903. évi novemb-hó 8-án.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjaztatik.)